Voorzitter,

Voor wat betreft de voorliggende begroting willen we allereerst onze dank uitspreken aan alle ambtenaren en het college die hard hebben gewerkt aan de begroting zelf. Op hoofdlijnen zijn wij enthousiast over een groot deel van de plannen voor komend jaar. Daarnaast willen we een oprechte dank betuigen aan de griffie, die ons de afgelopen weken weer met raad en daad heeft bijgestaan.

We zien dat Heerlen gestaag werkt aan een nieuw verhaal voor onze stad. We willen niet langer in de slachtofferrol blijven hangen van het verleden maar vooruitkijken naar het ontwikkelingspotentieel van de stad en de regio.

We willen inzetten op het aantrekken en behouden van talent, waarbij de focus verschuift van krimp naar groei. Heerlen moet niet langer gezien worden als het afvoerputje van de randstad en de provincie, maar als de poort naar de Euregio met zijn prachtige Limburgse achterland. Bovendien zien we op sommige punten de positieve invloed van de Jongerenpartij terugkomen in de begroting, wat ons zeer optimistisch stemt.

Een concreet voorbeeld hiervan is de motie van de Jongerenpartij Heerlen, die heeft geleid tot de opname van een bescheiden bedrag voor het urban skate park in de begroting. Op basis van onze herhaalde oproepen geldt dit ook voor het Willemskwartier en het centrum van Hoensbroek. Daarnaast zijn we verheugd dat het thema verkeersveiligheid rondom scholen, zowel bij ons als het college hoog in het vaandel staat en nu duidelijker is opgenomen in de beleidsplannen.

We zijn verheugd te zien dat er stappen worden genomen om het centrum van Heerlen aantrekkelijker en veiliger te maken. Uit de reacties op de enquête rondom de omgevingsvisie blijkt dat leegstand, armoede en veiligheid belangrijke thema's zijn die aangepakt moeten worden. Tegelijkertijd geloven een groot deel van de ondervraagden dat Heerlen een stad vol kansen is, en daarop moeten we ons richten.

We juichen initiatieven toe zoals onderwijs in de binnenstad, investeringen in veiligheid, het aanmoedigen van nieuw ondernemerschap, vergroening en verduurzaming van de openbare ruimte, de lobby voor goede treinverbindingen naar de Euregio en meer woningen te realiseren, waarbij ook steeds meer starters en studenten een plek krijgen in het centrum. Laten we hier vooral op blijven doorpakken want hoewel er al een begin is gemaakt, zoals de nieuwe studentencampus, de komst van de RWTH en de nieuwbouw op de Promenade, zijn we er nog lang niet.

Complimenten voor de inzet van het programmabureau Alliantie Noord: het begint serieuze vruchten af te werpen, zowel financieel als immaterieel. Voorbeelden hiervan zijn het

opgerichte leerorkest, de jeugdkrant van de buurvrouw, de bewonerskrachten in Meezenbroek en Eijkenderveld, en het verkrijgen van forse subsidies vanuit het rijk voor onder andere een verlengde schooldag. Bovendien is de stadsregio Parkstad erin geslaagd miljoenen binnen te halen voor de regiodeal 2.0, die onder andere zal worden ingezet voor sociaal-economische structuurversterking. Een recent hoogtepunt is de komst van een kantoor in Heerlen voor mijnschade waardoor we vanaf komend jaar op een eenvoudige manier voor talloze miljoenen aan schadeherstel voor de woningen die daardoor getroffen zijn kunnen inzetten. Dit zijn mooie voorbeelden die bijdragen aan het gezamenlijke doel: een nieuw en positief perspectief voor alle Heerlenaren.

Dé drijfveer voor nieuw perspectief is onze vastgestelde woonvisie en de ambitieuze woondeal. Hiermee tonen we de moed om flink te bouwen en ons te richten op het versneld toevoegen van energiezuinige woningen die voldoen aan moderne woonbehoeften. We streven ernaar in wijken met momenteel vooral sociale huurwoningen, een betere mix te creëren met ruimte voor middenhuur en betaalbare koopwoningen naast sociale huurwoningen. Kortom, we willen ervoor zorgen dat talenten die we nodig hebben in onze krappe arbeidsmarkt in de toekomst geschikte woningen kunnen vinden. Dit is helaas nog niet het geval en daar moet verandering in komen.

Wat we ook zeker willen benoemen is het opgestelde beleid om ongewenste vormen van huisvesting van problematische doelgroepen in onze gemeente tegen te gaan. Wij zijn hier blij mee en ook burgers geven aan niet langer te willen leven met overlast en zijn blij met deze ontwikkelingen.

Ook onze woningcorporaties dragen hun steentje bij door stevige herstructurering op basis van prestatieafspraken. De oververtegenwoordiging van geclusterde, onduurzame, verouderde sociale huurwoningen kan daardoor in de toekomst juist onze kracht worden. Stel u eens voor dat al deze woningen ruim voor 2030 worden aangepakt; dit zal een hele andere aanblik geven aan wijken die nu nog als achterstandswijken worden bestempeld. En wat als we op het gebied van nieuwbouw nog meer ambitie tonen, zodat we dingen mogelijk maken die elders niet lukken?

Dit omvat ook het vernieuwen van de openbare ruimtes. We willen dan ook een geweldig initiatief genaamd "MIJNplek" als de Jongerenpartij Heerlen introduceren. "MIJNplek" is bedoeld als een openbare beweegvriendelijke omgeving voor alle leeftijden, waar mensen veelzijdig kunnen sporten, spelen en bewegen.

Dit initiatief in de openbare ruimte is niet alleen gezond, maar ook verbindend! Helaas zijn de huidige generaties minder fit en motorisch vaardig dan eerdere generaties. Als we mensen weer naar buiten willen krijgen om alleen of met anderen veelzijdig te bewegen, moeten we een omgeving creëren die uitnodigend en uitdagend is.

We zijn van plan een motie in te dienen om "MIJNplekken" te realiseren, en we rekenen op uw steun!

Uiteraard is het belangrijk dat ons ambtenarenapparaat zowel qua capaciteit als ambitie wel op dit alles is voorbereid. Als raad hebben we de verantwoordelijkheid om deze transitie te stimuleren en te ondersteunen, zonder onnodige complicaties.

Investeringen in stadsdelen en wijken, niet alleen in het centrum. We realiseren veel mooie projecten in het centrum van onze stad. Wel zouden we meer aandacht willen vragen om in deze niet de stadsdelen en wijken te vergeten, zodat ook de mensen in de stadsdelen zich Heerlenaar willen en kunnen noemen.

Specifiek willen we de huidige ontwikkelingen in Hoensbroek benoemen. We zijn positief gestemd over de ontwikkelingen en investeringen op de al gerealiseerde en lopende projecten. Desondanks willen we benadrukken dat de ernst van de huidige situatie in Hoensbroek centrum een onmiddellijke en daadkrachtige aanpak vereist. De genoemde tijdslijn in de startnotitie Centrum Hoensbroek is veel te lang, gezien de problemen waarmee Hoensbroek-Centrum al jarenlang geconfronteerd wordt.

Het is van cruciaal belang dat we niet alleen lange termijnplannen maken, maar ook directe, kortetermijnoplossingen overwegen. Door een tweeledige aanpak te hanteren, kunnen we zowel aan de toekomst van Hoensbroek centrum bouwen, als direct inspelen op de acute uitdagingen. Het vertrouwen van de inwoners en de vitaliteit van het centrum staan op het spel, en wij vertrouwen erop dat we met gezamenlijke inspanningen een evenwichtig en snel antwoord kunnen formuleren op de huidige problematiek en hierin al snel stappen kunnen en moeten laten zien.

Wij verzoeken het college dringend om de urgentie van de situatie te onderkennen en om naast het traject van de Startnotitie nu ook een tweede spoor op te starten met een directe aanpak van de heersende problematiek.

De ambitie om culturele hoofdstad van Europa te worden in de toekomst vinden wij goed. We willen wel vragen een paar zaken eens te bekijken. We vragen ons namelijk af of we wel altijd goed zitten bij cultuur tussen vraag en aanbod. Is het huidige aanbod aan cultuur wel altijd de cultuur die gewenst is door de Heerlenaar? We zouden willen vragen te kijken naar de balans tussen cultuur en sport & bewegen en dan te kijken of deze balans niet meer in evenwicht gebracht kan worden. Onze verenigingen staan onder druk en de gezondheid is een groot aandachtspunt. Kunnen we niet wat meer in sport en bewegen investeren?

Over jeugdzorg en zorg is het afgelopen jaar heel veel gezegd. Niet altijd waren we het eens met het huidige beleid, maar uiteindelijk zien we dat we allemaal hetzelfde doel nastreven: Alle goeds voor onze zorg. We moesten een besluit nemen waar eigenlijk geen keuze was, maar zagen wel een wethouder die zichtbaar niet gelukkig was met de situatie en er toch vol voor wou gaan. We hopen dat we geen spijt gaan krijgen van onze gemaakte keuze en blijven graag geïnformeerd over de voortgang. We zullen altijd kritisch blijven op de zorg en met extra aandacht naar de jeugdzorg in onze stad kijken.

We constateren ook dat ondanks diverse wereldwijde economische uitdagingen er nog steeds veel werkgelegenheid is. Iedereen die wil en kan werken, heeft in principe voldoende mogelijkheden om dat te doen. We moeten dus kritisch kijken naar manieren om werken

aantrekkelijker te maken zonder dat de kosten voor ondernemer en burger dusdanig stijgen zodat ze over de grens gaan ondernemen en winkelen.
Het komende jaar zal niet gemakkelijk worden voor veel ondernemers en medewerkers in onder andere de retail, groothandel, horeca en dienstverlening vanwege oplopende kosten, coronaschulden, netcongestie, stikstofregels, verminderd consumentenvertrouwen en personeelstekorten.

Dan de cijfers: de inkomsten en uitgaven nemen aanzienlijk toe ten opzichte van 2023. De financiële situatie van de stad is de afgelopen jaren vooral verbeterd vanwege de lage rentestanden. Het college presenteert nu weliswaar een begroting die sluitend is, maar het zorgwekkende aspect is wellicht dat de schuld van de gemeente Heerlen stijgt en mogelijk blijft stijgen door de oplopende rente. Bovendien dreigt de omslagrente (de gemiddelde rente die de gemeente Heerlen betaalt op al haar lang- en kortlopende schulden) de komende jaren extra sterk te stijgen bij iedere nieuwe investering. Dit terwijl deze begroting nog geen rekening houdt met de impact van middelen voor onder andere diverse scholen naar de binnenstad, het centrum van Hoensbroek, het Willemskwartier en het skatepark. Het is duidelijk dat men zeer creatief moet zijn om dit alles de komende jaren financieel dekkend te houden.

De Jongerenpartij Heerlen ziet dus toch nog ruimte voor wat verbetering en aanvulling in deze begroting. Daarom willen we graag naast alle al gestelde vragen en input van zojuist nog enkele vragen en moties onder de aandacht brengen, omdat we van mening zijn dat er accentverschuivingen mogelijk zijn zodat we nog enthousiaster worden voor het komende jaar om verder mee te bouwen aan de toekomst van ons Heerlen! Onze vragen en moties spreken voor zich!

Vragen Algemene Beschouwingen 1e Termijn

- Gezien de afnemende sportdeelname en de urgente behoefte aan meer sportmogelijkheden, overweegt u dan meer te investeren in sport en sportverenigingen in de toekomst?
- U spreekt over clustering van sportlocaties in Nieuw Lotbroek en de Varenbeuk. Is het niet zinvol om een breder voorstel te doen voor sportlocaties en daarbij ook de groeiende vraag naar binnensportlocaties te overwegen?
- Wat bedoelt u precies met "toegankelijk cultuuraanbod"? Houdt dit alleen in dat cultuur betaalbaar moet zijn, of houdt u ook rekening met het aanspreken van een breed publiek? Heeft er al onderzoek plaatsgevonden naar de behoeften van onze inwoners en bezoekers met betrekking tot cultuur en evenementen? Zal het subsidiebeleid worden afgestemd op deze behoeften, vooral met het oog op de inschrijving van Heerlen als culturele hoofdstad?
- Bent het u met ons eens dat de rentelast en omslagrente fors oploopt en dat dit een remmende werking kan hebben op wat er de komende jaren gerealiseerd kan worden.
  Ook geeft u zelf aan: In deze scenario's zijn natuurlijk alle begrote investeringen voor de komende jaren meegenomen (2024-2027) en dat er een teruglopende behoefte is aan financieringsmiddelen.
  Uiteraard is dat niet helemaal compleet omdat grote investeringen die er nog aan zitten te komen en of zeer recent door de raad besloten zijn nog niet meegenomen zijn in deze begroting. We zien niet direct de kosten van enkele projecten zoals de aanwerving van de gebouwen op promenade en echte investeringen in bijvoorbeeld Hoensbroek, het Willemskwartier en het Nassaupark niet terug. Daarnaast zien we bijvoorbeeld de impact van bijvoorbeeld de fietsenstalling nog niet terug. En zou het daarom dan ook niet passen om aan te geven dat er waarschijnlijk meer middelen gevonden dienen te worden om dit soort projecten ook toekomstig mogelijk te maken? Kunt u ons hierin meenemen en waar denkt u te zijner tijd de middelen vandaan te halen?
- Dank u voor de beantwoording van onze technische vragen rondom de middelen Heerlen-Noord en de Stadsregio Parkstad. Kunt u ons toekomstig op de hoogte houden van de ontwikkelingen zoals u dit ook recentelijk hebt gedaan?
- Op pagina 70 spreekt u over het investeringskrediet van het skatepark, dat schijnbaar tot stand gekomen is op basis van kengetallen. U geeft in u antwoorden op onze vragen aan dat dit een fout is en het om een voorbereidingskrediet gaat. Nu wekt de tekst op pagina 70 de indruk dat u toch al wat dieper in de materie bent gedoken. En daar worden we wel vrolijk van. Kunt u dat bevestigen? Welke kengetallen bedoelt u namelijk en op welke termijn mogen wij een concreet raadsvoorstel met echte investeringskredieten verwachten die ook recht doen aan onze ambitie om een serieus skatepark te organiseren?
- De wethouder arbeidsparticipatie heeft recent in een interview aangegeven dat hij fors in wil zetten op talent en ook nog niet tevreden is met het aantal mensen dat de weg naar de arbeidsmarkt weet te vinden vanuit de bijstand. Zeker in een tijd dat werkgevers hopeloos verlegen zitten om arbeidskrachten en vaak uit nood een beroep doen op arbeidsmigranten. Via onder andere de bovengrondse vakschool is de ambitie om minimaal 400 a 500 mensen per jaar weer structureel aan het werk te krijgen. Waarom herkennen we in deze begroting niet de ambitie van de wethouder?

Je zou immers mogen aannemen dat de middelen die nodig zijn voor inkomensondersteuning ook afnemen als gevolg van alle inspanningen. Nu zien we daar juist een forse stijging ten opzichte van 2023. Kunt u dat verder toelichten? Daarnaast zien we in de begroting dat de toelichting op inkomensondersteuning zeer beperkt is terwijl het om de grootste kostenpost in de begroting is. Kunt u daar niet wat meer aandacht aan besteden en de raad meenemen in u plannen voor de toekomst en een beter inzicht te geven door bijvoorbeeld de factsheet van de actualiteit met de raad aan dit onderdeel toe te voegen? Ook is een veelgehoorde klacht dat werken of meer uren werken in financiële zin voor veel mensen niet interessant genoeg is door het wegvallen van toeslagen, subsidies en belastingen. En aangezien onze regio hier bijzonder veel last van heeft vanwege het gemiddeld inkomen en de relatief lage arbeidsparticipatie. Kunt u dan in voorbereiding op de aanstaande verkiezingen een geluid laten horen richting het rijk hoe deze problematiek mogelijk aangepakt kan worden en wat dit voor onze regio betekend?

- Wat is de relatie tussen de plannen voor het lokale energiebedrijf en de lobby voor de komst van de Einstein-telescoop naar de regio? En welke rol speelt u bij het bevorderen van de komst van de Einstein-telescoop?
- Op pagina 123 en 124 herstructurering wordt geen expliciete melding gemaakt van de noodzakelijke herstructurering van onder andere de Kasteelbuurt/Meezenbroek en Versiliënbosch. Waarom wordt dit niet expliciet benoemd als wel al heel helder is dat onder andere deze gebieden voor herstructurering in aanmerking komen? En daar ook al actief aan gewerkt wordt?
- Pagina 91, kernthema Jeugdzorg, hier staat niks genoemd over het reddingsplan van Xonar en de daarmee gepaarde kosten, kunt u aangeven of erbinnen de begroting rekening is gehouden met de kosten die dit reddingsplan met zich meebrengt? Ook geeft u aan dat er in 2024 een nieuwe aanbesteding voor de crisishulp plaats zal vinden en dat het huidige contract geen verlengingsmogelijkheden meer kent. Kunt u daar wat meer over vertellen? En we hebben vorige week van de oud-wethouder Van Zutphen begrepen dat er een nieuwe structuur vergelijkbaar met Jens in de maak is, kan de wethouder daar iets meer over vertellen? En dan ten aanzien van de overgang van zorg die niet meer door Xonar verleend gaat worden, kunt u uiterlijk q1 2024 voor de raad een informatieavond organiseren waarbij onder andere Jens ons bij kan praten over de stand van zaken rondom de ontwikkelingen die er allemaal spelen.
- We lazen een onderzoek naar de mogelijkheid tot ontwikkeling van een sporthal ten behoeve van Grotius/de Vrije School op Molenberg. Kunt u verklaren waarom in die wijk onderzoek gedaan wordt, terwijl de ambitie/intentie is deze scholen naar Heerlen-Centrum te halen?

Moties Algemene Beschouwingen

1. Heerlen staat bekend als de duurste gemeente in Parkstad als het gaat om bouw- en verbouwvergunningen. Wij zien kansen in het verlagen van de kosten en dienen daarom de volgende motie in:
    - "Betaalbaar maken omgevingsvergunningen in."
2. Fit en Fun regeling, wij dienen de volgende motie in:
    a. "App voor de Heerlense Fit en Fun regeling."
3. Netcongestie, wij dienen de volgende motie in:
    a. "Aanpak en oplossing netcongestie"
4. **MIJN**plek, wij dienen de volgende motie in:
    a. **"MIJN**plek standaard onderdeel van herstructurering van openbare ruimte van woonwijken"

Amendement algemene beschouwingen:

- Zoals u weet is de verkeersveiligheid rondom scholen enorm belangrijk voor ons vandaar dat wij het volgende amendement aan u voor willen leggen:
    - "Veiligheid schoolzones."